

**10es JORNADES DE
MEDI NATURAL A GIRONA**

21 i 22 de maig de 2022

Aula Magna de la Facultat de Ciències de la UdG

PROJECTE ESCANYAGATS

Primers resultats, actuacions realitzades i propostes de futur per a la conservació de l'espínós (*Gasterosteus aculeatus*) a terres gironines

Associació la Sorollona

Iago Pérez Novo, Carla Juvinyà González, Jesús Ríos Vila, Eudald Vicens Roig, Pau Ortega Colet, Guillem Llenas Turet, Andreu Porcar Roman, Eloi Cruset Toniatti i Quim Pou Rovira

10es JORNADES DE
MEDI NATURAL A GIRONA

21 i 22 de maig de 2022

Aula Magna de la Facultat de Ciències de la UdG

PROJECTE ESCANYAGATS

Primers resultats, actuacions realitzades i propostes de futur per a la conservació de l'espínós (*Gasterosteus aculeatus*) a terres gironines

Associació la Sorollona

Amb el suport de:

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

Ajuntament de Girona

Objectius del projecte

Accions i resultats

Estratègies de conservació de l'espínós:

- Migració assistida
- Nuclis *ex situ*
- Seguiments de fauna
- Activitats d'educació ambiental

Millora d'hàbitats aquàtics:

- Enfondiment de gorgs
- passos de peixos
- Extracció de fauna exòtica

Conveni de custòdia amb l'Ajuntament de Girona:

- Naturalització de basses
- Nuclis *ex situ* d'espínós
- Reproducció de l'espínós

Conclusions

PROJECTE
ESCANYAGATS

Objectius del projecte

Associació la Sorollona

Objectiu principal:

Portar a terme actuacions i estratègies per a la millora de l'estat de conservació de les darreres poblacions d'espínos del mediterrani peninsular

Objectius específics:

OE1 - **Millorar** la funcionalitat com a corredors ecològics de trams clau per a la fauna aquàtica autòctona en cursos fluvials de règim mediterrani (hidroperíode intermitent) amb estiatges severes, així com **recuperar** basses amb hidroperíode permanent.

OE2 - **Augmentar** l'àrea de distribució de l'espínos a diversos cursos fluvials de les comarques de Girona, mitjançant migració assistida.

OE3 - **Evitar** l'extinció de poblacions d'espínos (*Gasterosteus aculeatus*) a escala de conca o subconca, creant estocs de reserva.

OE4 - **Difondre i donar a conèixer** els valors ambientals i patrimonials dels ecosistemes aquàtics continentals i de les espècies de fauna que els ocupen entre la població local, **implicant-la** en la seva conservació.

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Expansió de l'espínós mitjançant
Migració assistida

Translocació d'individus de trams més baixos fins a trams més alts, ajudant a superar barreres fluvials i recuperant la seva àrea de distribució històrica.

Fins ara s'han aprofitat **estocs d'espínós de basses fluvials** a punt d'assecar-se, però també es comença a repoblar trams de riu amb **individus dels nuclis reserva d'espínós** creats als darrers anys, que ja actuen com a **donadors**.

Accions realitzades

Estratègies de conservació de l'espínós:

Associació la Sorellona

Migració assistida

Mapa d'expansió de l'espínós

PROJECTE
ESCANYAGATS

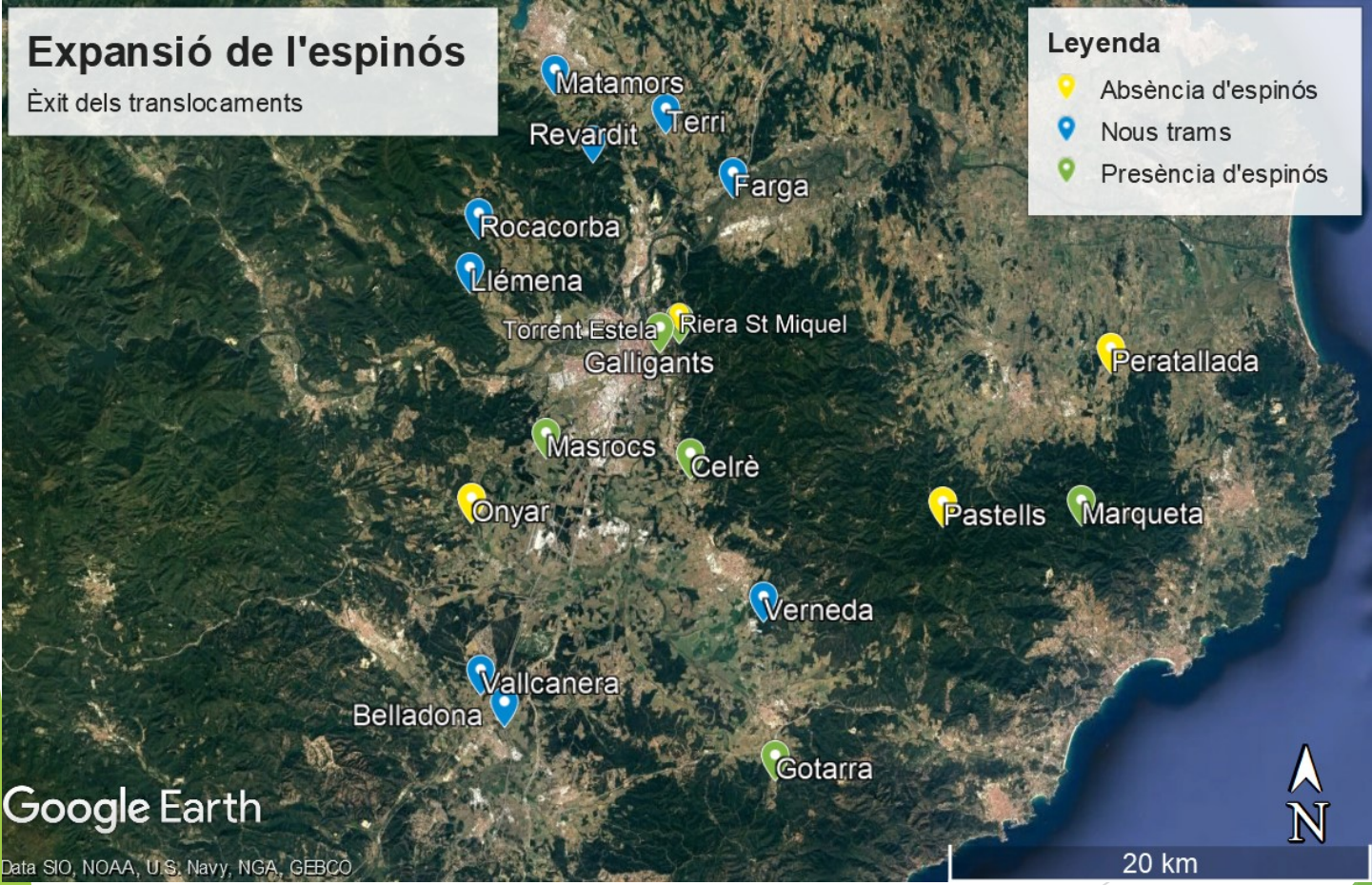
Accions realitzades

Estratègies de conservació de l'espínós:

Migració assistida

Mapa d'expansió de l'espínós

PROJECTE
ESCANYAGATS

Estratègies de conservació de l'espínós:

Expansió de l'espínós mitjançant

Migració assistida

Nº individus translocats

3162

Nº trams on s'ha reintroduït espínós:

14

% d'èxit de les reintroduccions:

6/10 = 60%

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Estratègies de conservació de l'espínós:

Associació la Sorellona

Reservoris d'espínós mitjançant

Nuclis *ex situ*

Creació de nous nuclis d'espínós a basses amb acords de custòdia del territori a finques públiques i privades. L'objectiu és aconseguir un mínim de 10 poblacions reservori estables i representatives de cada conca.

També esdevenen punts d'aigua donadors d'individus per a reforçar les poblacions salvatges.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Estratègies de conservació de l'espínós:

Associació la Sorellona

Mapa dels nuclis *ex situ*

Estratègies de conservació de l'espínós:

Reservoris d'espínós mitjançant

Nuclis *ex situ*

Nº individus translocats:

3810

Nº nuclis *ex situ* creats:

29 (16 creats l'any 2021)

Nº nuclis *ex situ* estables fins ara
(creats entre 2019 i 2020):

6

Nº nuclis on s'ha detectat
presència al mostreig d'hivern
de 2022:

26

Nº nuclis on s'ha detectat
reproducció fins ara:

13 (probablement >20 a l'estiu)

Seguiments periòdics d'espínós als nuclis *ex situ* i trams de riu

Mostrejos estandaritzats d'espínós
dels nous nuclis a basses i trams de
riu on s'han alliberat espínosos per
obtenir **densitats relatives (CPUE)** i
tendències de les noves poblacions.

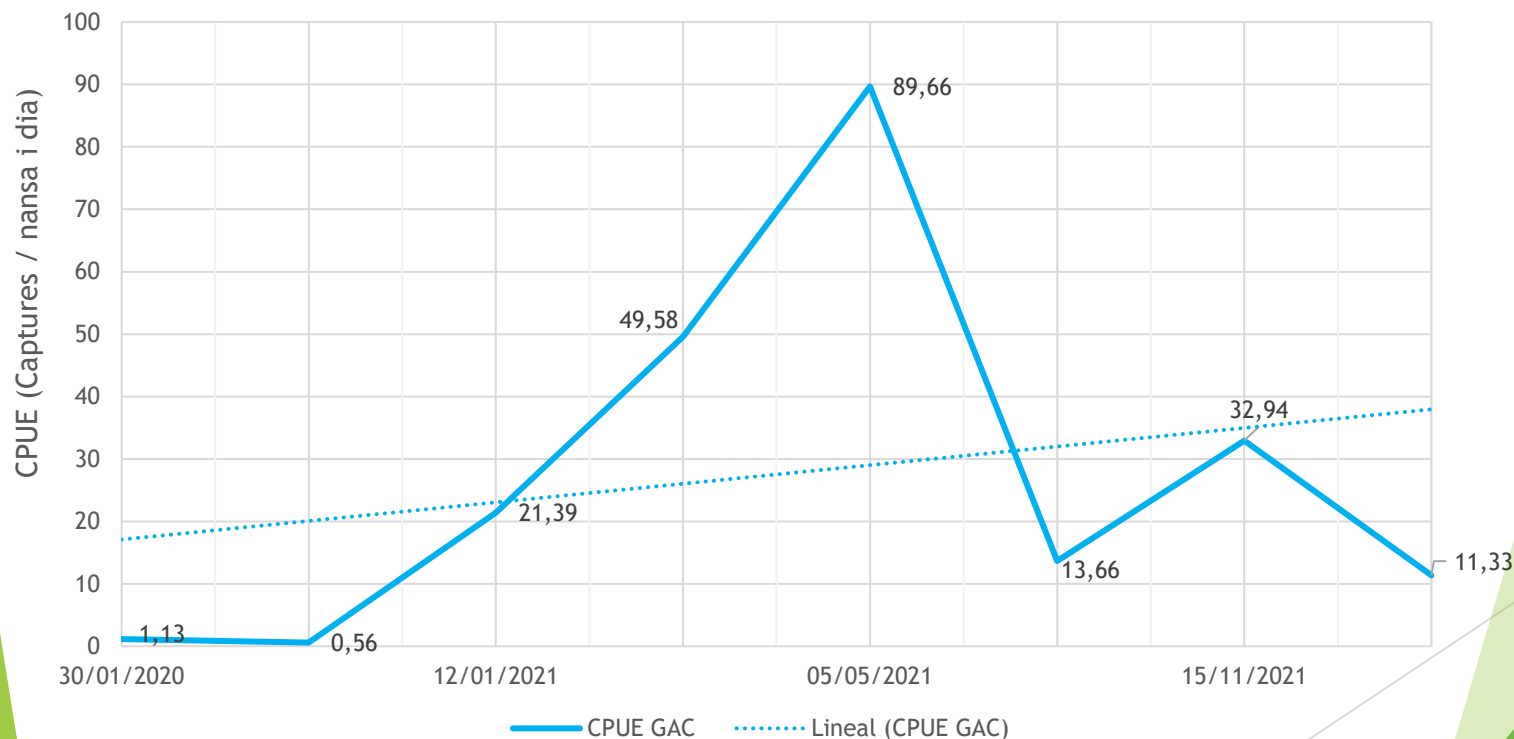
PROJECTE
ESCANYAGATS

Estratègies de conservació de l'espínós:

Seguiment als nuclis *ex situ*

EVOLUCIÓ DE CAPTURES A CAN RUFÍ (CPUE)

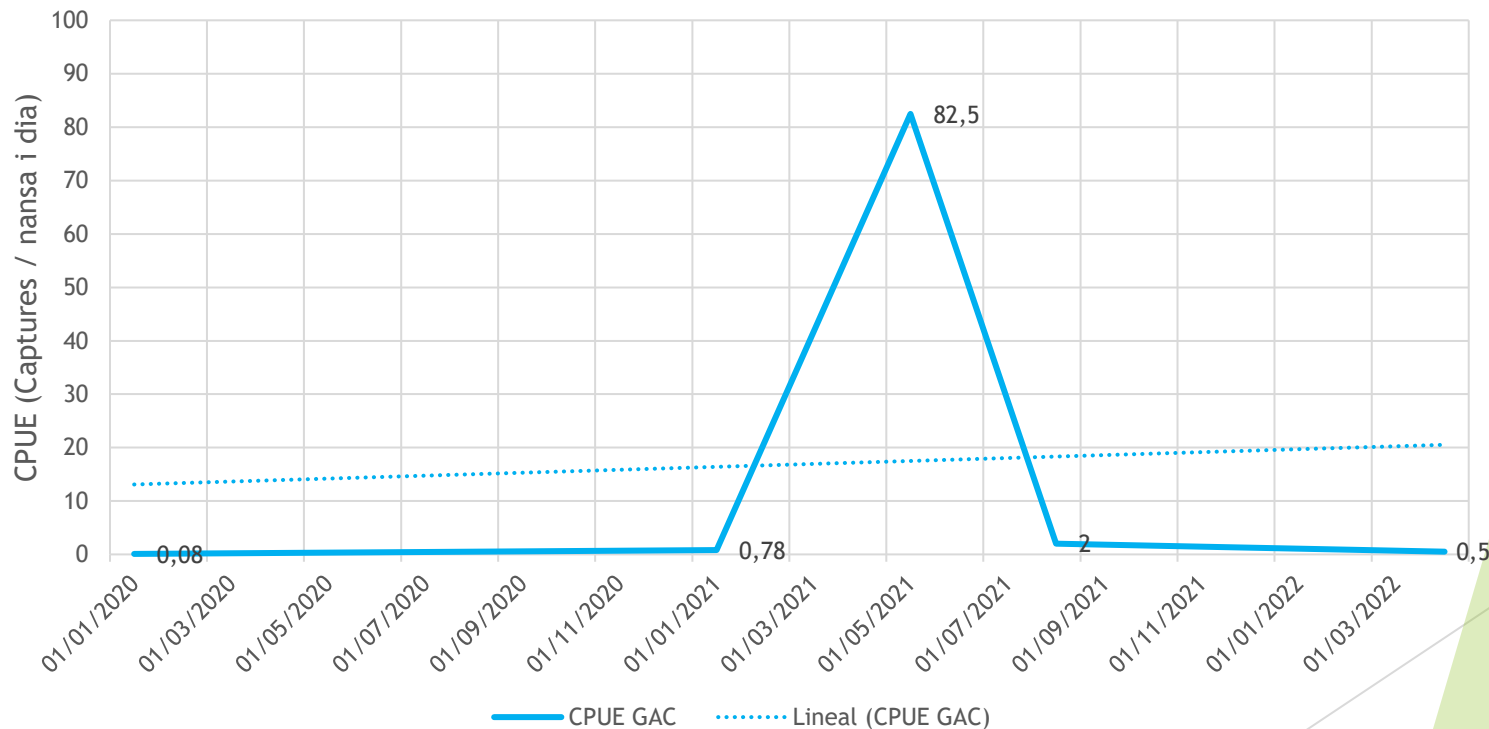

Estratègies de conservació de l'espínós:

Seguiment als nuclis *ex situ*

EVOLUCIÓ DE CAPTURES A CAN GIMFERRER (CPUE)

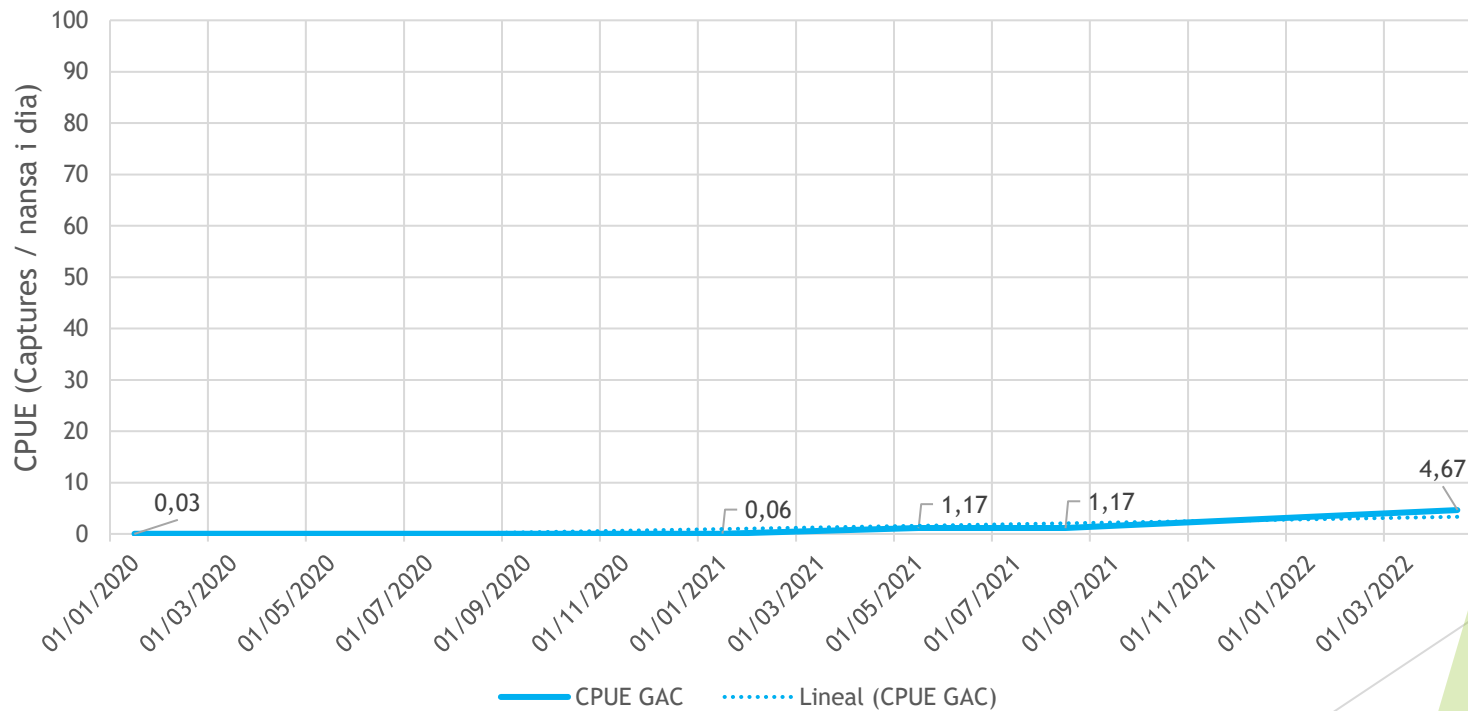

Estratègies de conservació de l'espinós:

Seguiment als nuclis *ex situ*

EVOLUCIÓ DE CAPTURES A CAN PEDROSA (CPUE)

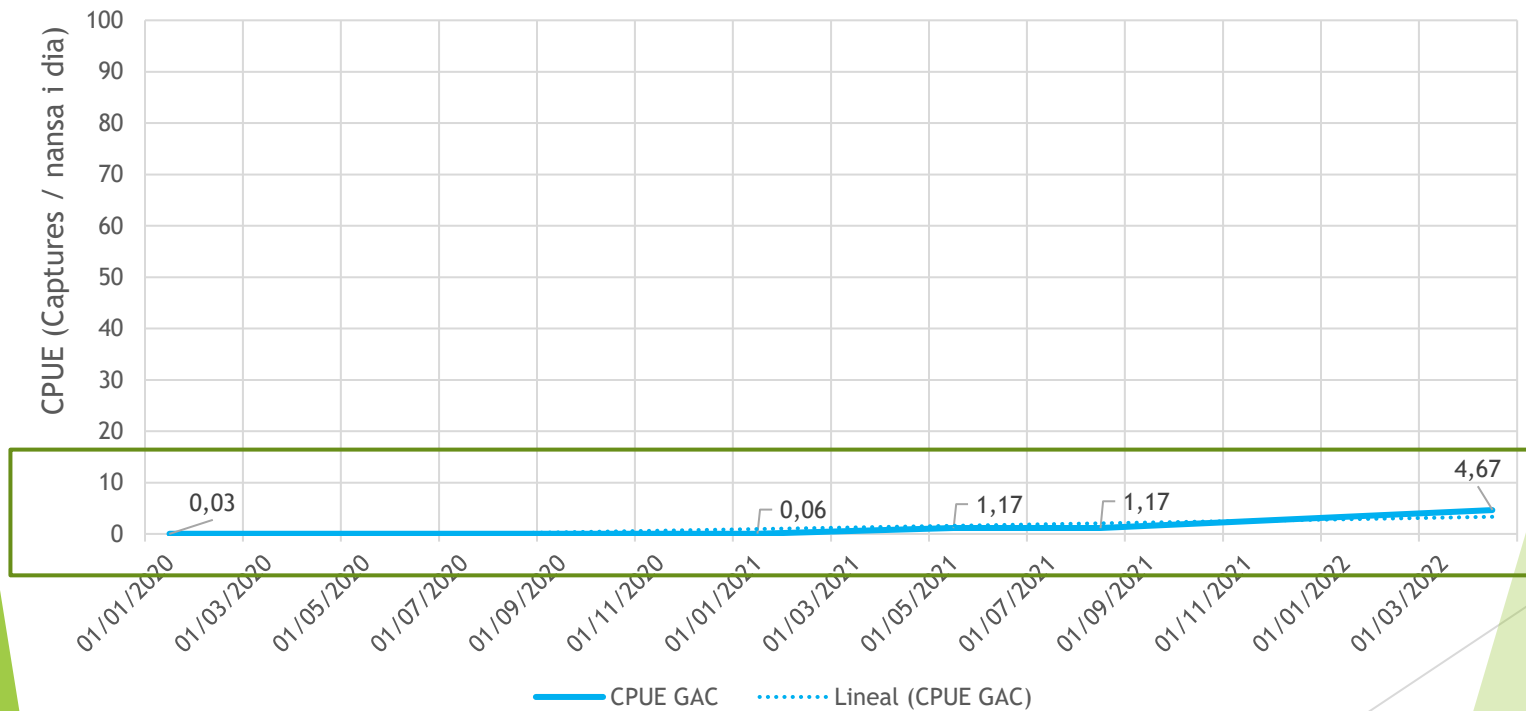
PROJECTE
ESCANYAGATS

Estratègies de conservació de l'espinós:

Seguiment als nuclis *ex situ*

EVOLUCIÓ DE CAPTURES A CAN PEDROSA (CPUE)

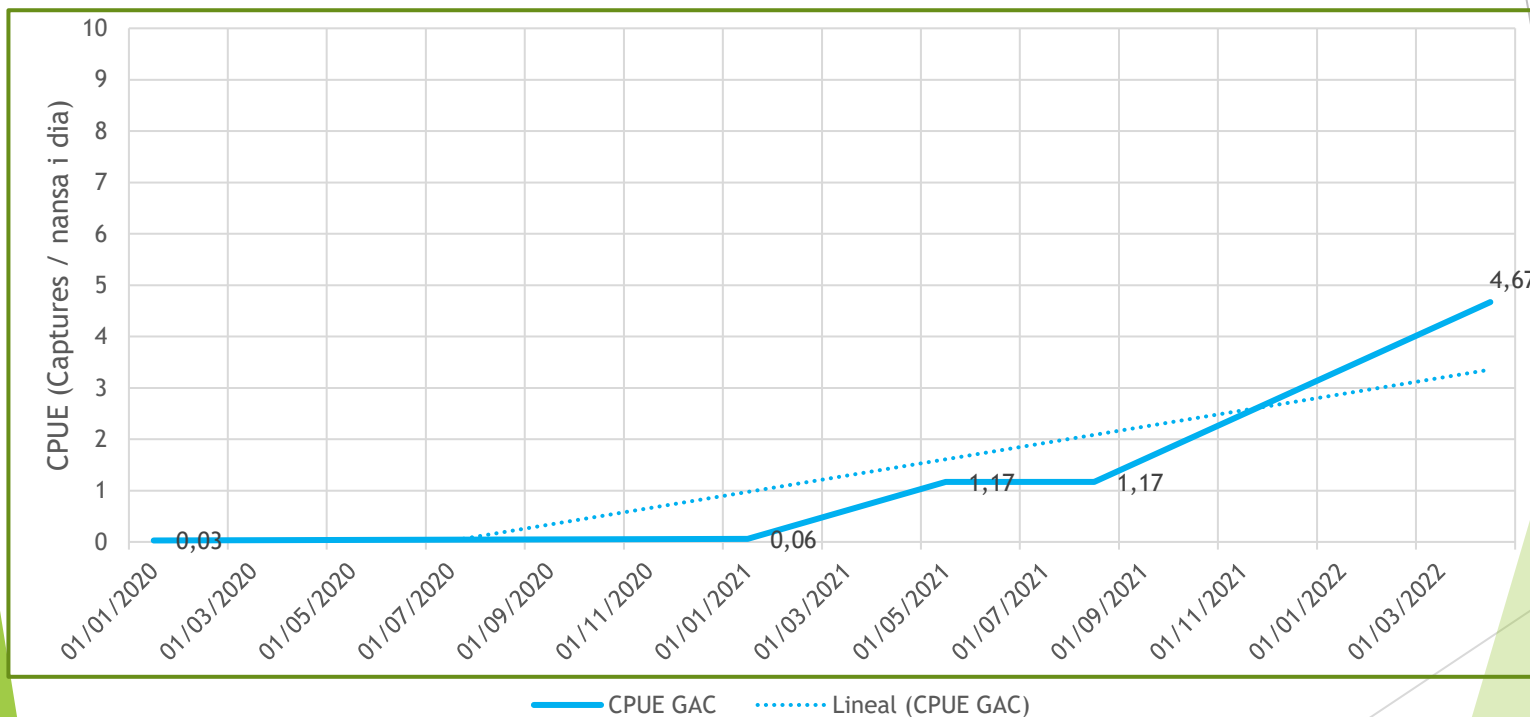

Estratègies de conservació de l'espínós:

Seguiment als nuclis *ex situ*

EVOLUCIÓ DE CAPTURES A CAN PEDROSA (CPUE)

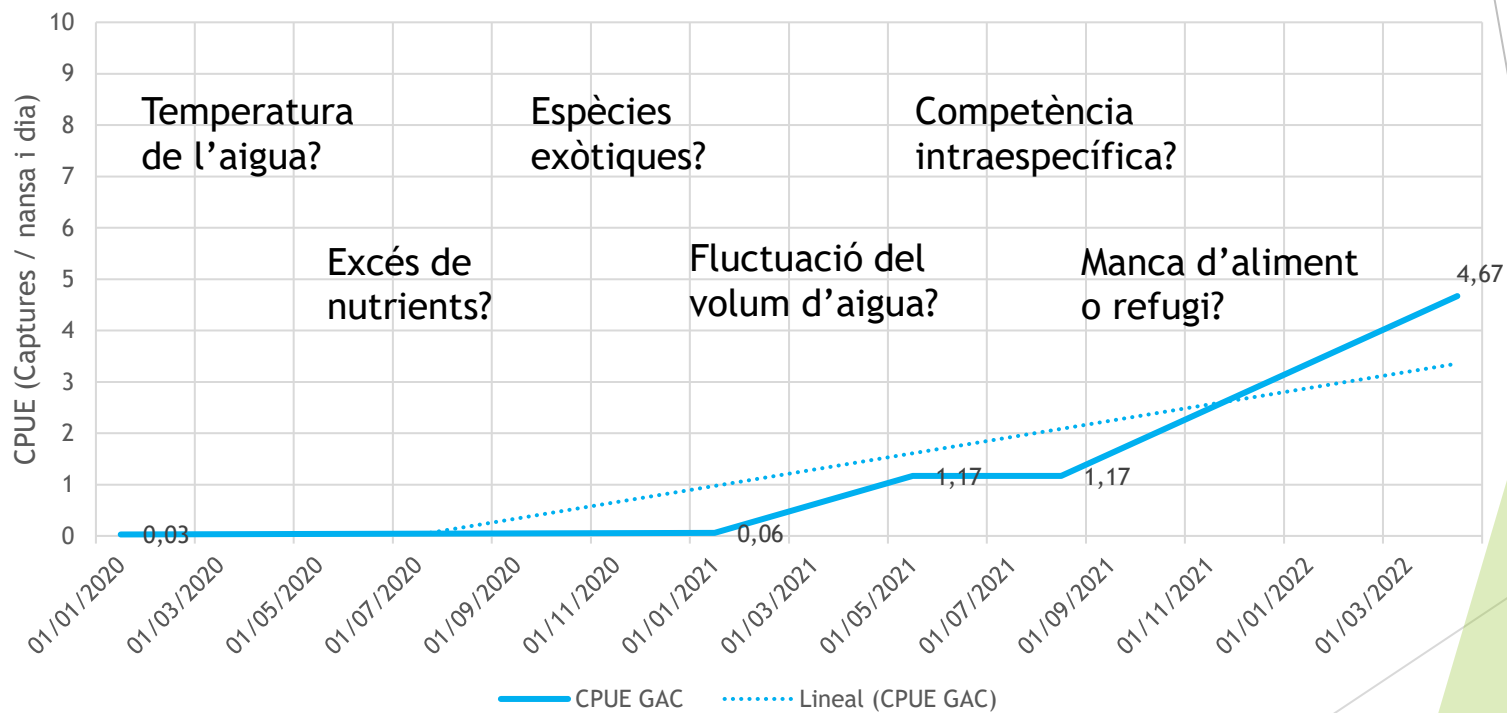

Estratègies de conservació de l'espínós:

Seguiment als nuclis *ex situ*

EVOLUCIÓ DE CAPTURES A CAN PEDROSA (CPUE)

Accions realitzades

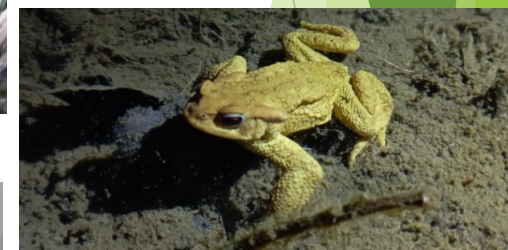
Estratègies de conservació de l'espínós:

Associació la Sorellona

Seguiments d'indicadors a basses en custòdia

Mostrejos estandaritzats
d'amfibis i anàlisi de paràmetres
físico-químics de l'aigua a les
basses amb acord de custòdia,
que serviran com a **indicadors**
de l'evolució dels punts d'aigua.

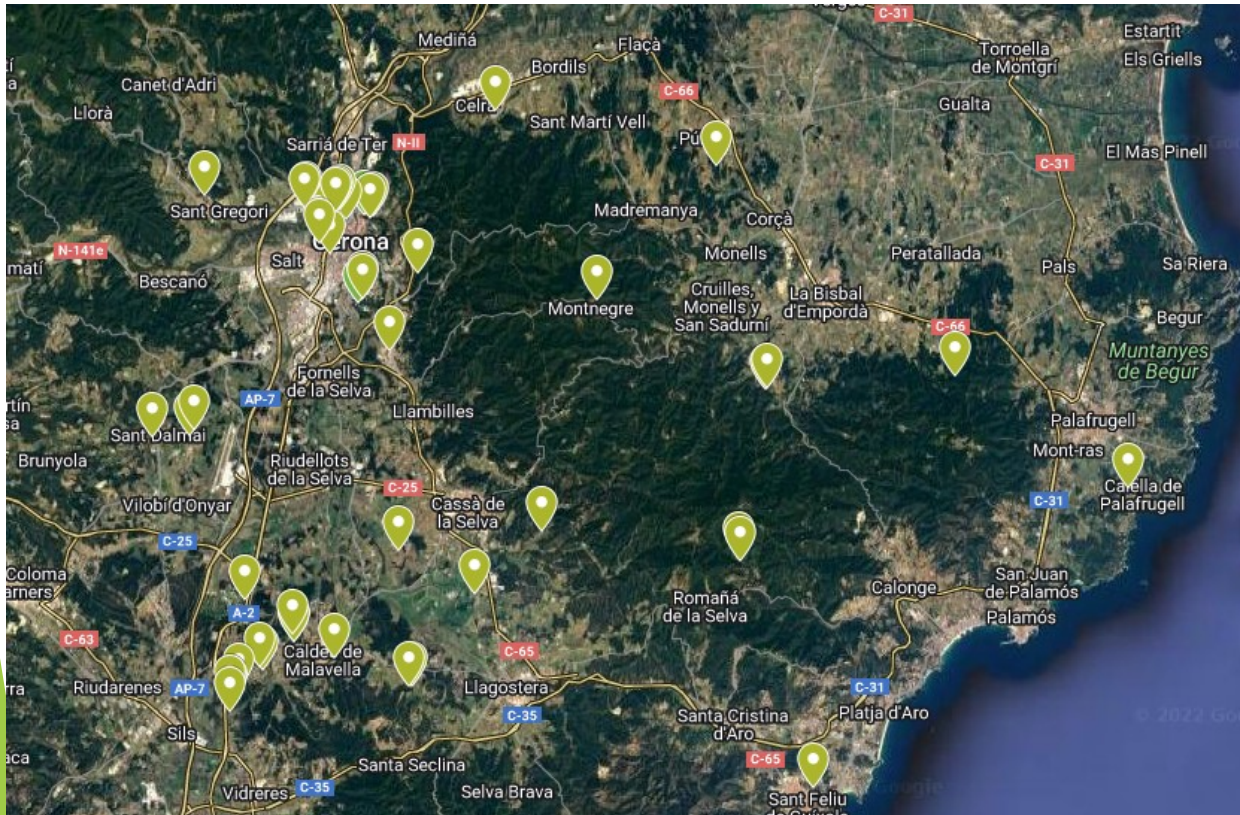

PROJECTE
ESCANYAGATS

Seguiments d'indicadors

Mapa seguiments d'amfibis a basses en custòdia

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Estratègies de conservació de l'espínós:

Seguiments d'indicadors a basses en custòdia

Nº punts d'aigua en custòdia:

52

TOTAL espècies d'amfibis detectades:

11/11

% basses mostrejades (amfibis)

52/52 = 100%

En fase adulta:

10/11

% basses amb presència d'amfibis

38/52 = 73,08%

En fase larvària:

7/11

% basses amb reproducció d'amfibis

28/38 = 73,68%

En fase de posta:

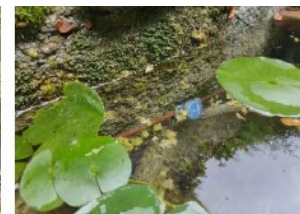
5/11

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Seguiments d'indicadors a basses en custòdia

Mostrejos estandaritzats
d'amfibis i anàlisi de **paràmetres
físico-químics de l'aigua** a les
basses amb acord de custòdia,
que serviran com a **indicadors**
de l'evolució dels punts d'aigua.

Estratègies de conservació de l'espínós:

Seguiments d'indicadors a rius i basses en custòdia

Nº basses on s'han mesurat **paràmetres
físico-químics** de l'aigua:

20

Nº basses on s'han instal·lat data-logger
de temperatura de l'aigua:

7

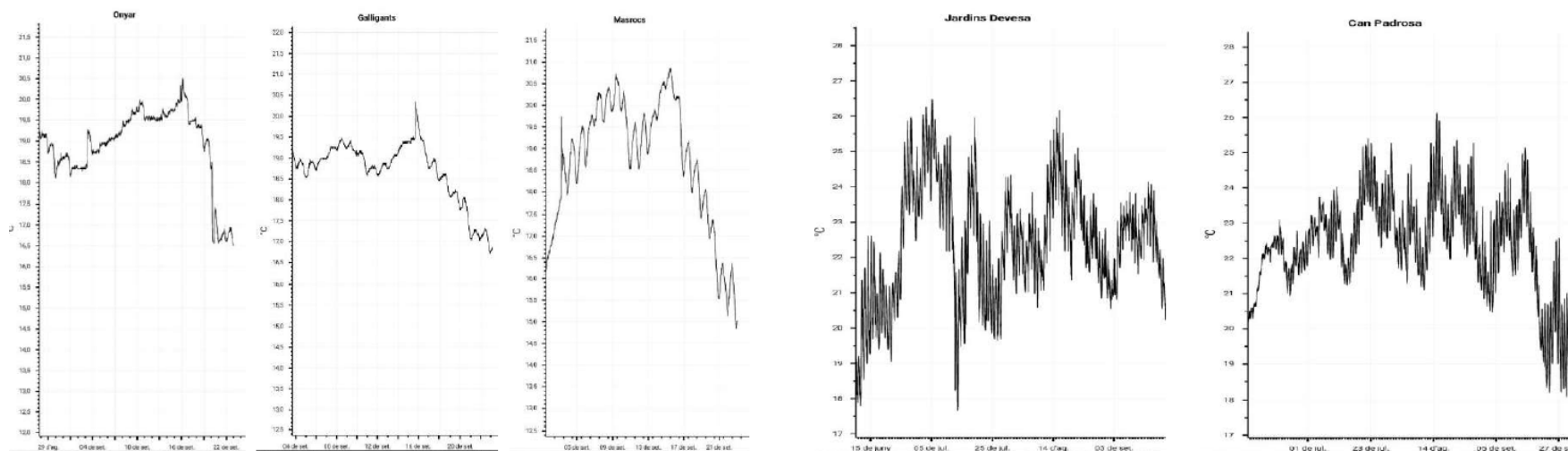
Nº trams fluvials on s'han instal·lat
data-logger de temperatura de l'aigua:

6

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Seguiments d'indicadors a rius i basses en custòdia

Nom de la bassa	T ^a mitjana	T ^a màxima	T ^a mínima	Nº de dades enregistrades
Bassa de les Fonts	25,56 °C	30,20 °C	19,65 °C	5079
Bassa de Can Ruffi	24,43 °C	27,80 °C	19,13 °C	5612
Bassa dels Jardins de la Devesa	22,29 °C	26,47 °C	17,67 °C	5085
Bassa de Can Padrosa	22,34 °C	26,12 °C	16,94 °C	5609
Bassa del Puig de les Bateries	22,24 °C	23,85 °C	19,39 °C	5097
Bassa de la Depuradora de Quart	21,11 °C	22,61 °C	18,40 °C	5556

Activitats d'educació ambiental, sensibilització i voluntariat

Organització i execució de **tallers de descoberta** de riu, formacions adreçades a públics diversos (brigades d'ajuntaments, tècnics d'ajuntaments, professorat, ...), alliberaments i seguiments d'espínós participatius, jornades de voluntariat, ...

Activitats d'educació ambiental, sensibilització i voluntariat

Organització i execució de tallers de descoberta de riu, **formacions** adreçades a públics diversos (brigades d'ajuntaments, tècnics d'ajuntaments, professorat, ...), alliberaments i seguiments d'espínós participatius, jornades de voluntariat, ...

Accions realitzades

Estratègies de conservació de l'espínós:

Associació la Sorellona

Activitats d'educació ambiental, sensibilització i voluntariat

Organització i execució de tallers de descoberta de riu, formacions adreçades a públics diversos (brigades d'ajuntaments, tècnics d'ajuntaments, professorat, ...), **alliberaments i seguiments d'espínós participatius**, jornades de voluntariat, ...

PROJECTE
ESCANYAGATS

Estratègies de conservació de l'espínol:

Activitats d'educació ambiental, sensibilització i voluntariat

Organització i execució de tallers de descoberta de riu, formacions adreçades a públics diversos (brigades d'ajuntaments, tècnics d'ajuntaments, professorat, ...), alliberaments i seguiments d'espínols participatius, jornades de **voluntariat**, ...

PROJECTE
ESCANYAGATS

Estratègies de conservació de l'espínós:

Activitats d'educació ambiental, sensibilizació i voluntariat

Nº activitats de descoberta de riu:

>50

Nº formacions:

>20

Nº alliberaments i seguiments
participatius:

>10

Nº jornades de voluntariat

>20

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Millora de trams fluvials mitjançant
Enfondiment de gorgs

Retirada de sediments acumulats
per **recuperar gorgs** reblerts, que
serveixin com a **refugi estival** per
a la fauna aquàtica.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Millora de trams fluvials mitjançant
Enfondiment de gorgs

Retirada de sediments acumulats
per **recuperar gorgs** reblerts, que
serveixin com a **refugi estival** per
a la fauna aquàtica.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Millora de trams fluvials mitjançant
Enfondiment de gorgs

Retirada de sediments acumulats
per **recuperar gorgs** reblerts, que
serveixin com a **refugi estival** per
a la fauna aquàtica.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

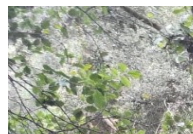
Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Millora de trams fluvials mitjançant
Enfondiment de gorgs

Retirada de sediments acumulats
per **recuperar gorgs** reblerts, que
serveixin com a **refugi estival** per
a la fauna aquàtica.

PROJECTE
CANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Millora de trams fluvials mitjançant
Enfondiment de gorgs

Retirada de sediments acumulats
per **recuperar gorgs** reblerts, que
serveixin com a **refugi estival** per
a la fauna aquàtica.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Millora de trams fluvials mitjançant
Enfondiment de gorgs

Retirada de sediments acumulats
per **recuperar gorgs** reblerts, que
serveixin com a **refugi estival** per
a la fauna aquàtica.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Resultats

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Millora de trams fluvials mitjançant **enfondiment de gorgs**

Nº gorgs enfondits amb maquinària:

4

Nº gorgs enfondits amb voluntariat:

11

Nº gorgs pendents d'enfondir l'any
2022:

4

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Millora de trams fluvials mitjançant
passos de peixos

Millora de la **connectivitat fluvial** mitjançant assessorament tècnic i posterior seguiment de passos per a peixos. **Acords de custòdia fluvial** amb l'ACA (Agència Catalana de l'Aigua), i en col·laboració amb l'Ajuntament de Girona i el Consorci del Ter.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Millora de trams fluvials mitjançant passos de peixos

Nº passos de peixos en seguiment actualment:

11

Nº pasos de peixos pendents de construcció i
seguiment l'any 2022:

1

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Recuperació de basses mitjançant
Extracció de peixos i altra
fauna exòtica

Buidatge de basses i erradicació de
fauna aquàtica exòtica (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis *ex situ* d'espínós.

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Recuperació de basses mitjançant
Extracció de peixos i altra
fauna exòtica

Buidatge de basses i erradicació de
fauna aquàtica exòtica (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis *ex situ* d'espínós.

Bassa de Can Marturi, Celrà

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Recuperació de basses mitjançant
Extracció de peixos i altra
fauna exòtica

Buidatge de basses i erradicació de
fauna aquàtica exòtica (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis *ex situ* d'espínos.

Bassa de Can Marturi, Celrà

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i **erradicació de
fauna aquàtica exòtica** (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis *ex situ* d'espínós.

Bassa de Can Marturi, Celrà

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i **erradicació de
fauna aquàtica exòtica** (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis *ex situ* d'espínós.

Bassa de Les Fonts, Salitja

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Recuperació de basses mitjançant
Extracció de peixos i altra
fauna exòtica

Buidatge de basses i erradicació de
fauna aquàtica exòtica (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis *ex situ* d'espínols.

Bassa de Les Fonts, Salitja

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i **erradicació de
fauna aquàtica exòtica** (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis reserva d'espínos.

Bassa de la Torre, St. Gregori

PROJECTE
ESCANYAGATS

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i erradicació de
fauna aquàtica exòtica (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior **creació de
nuclis d'espínols**.

Bassa de la Torre, St. Gregori

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i erradicació de
fauna aquàtica exòtica (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior **creació de
nuclis d'espínols.**

Bassa de la Torre, St. Gregori

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorollona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i **erradicació de
fauna aquàtica exòtica** (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis d'espínos. **Recolonització
d'amfibis.**

Bassa de la Torre, St. Gregori

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Accions realitzades

Millora d'hàbitats aquàtics:

Associació la Sorellona

Recuperació de basses mitjançant
**Extracció de peixos i altra
fauna exòtica**

Buidatge de basses i **erradicació de
fauna aquàtica exòtica** (peixos,
tortugues, crancs, ...) i, en la major
part de casos, posterior creació de
nuclis d'espínós. **Recolonització
d'amfibis.**

Bassa de la Torre, St. Gregori

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Millora de basses mitjançant

Extracció de peixos i altra fauna exòtica

Nº basses que s'han buidat per retirar
peixos exòtics:

11

Espècie més recurrent de peix exòtic:

Carpí (*Carassius auratus*) 10/11 basses

Altres espècies exòtiques retirades:

Carpa (*Cyprinus carpio*) → 7/11 basses

Gambúsia (*Gambusia hoolbroki*) → 5/11 basses

Perca americana (*Micropterus salmoides*) → 2/11 basses

Peix sol (*Lepomis gibbosus*) → 2/11 basses

tortugues exòtiques (7 espècies, > 50 individus)

Cranc americà (*Procambarus clarkii*) ...

Nº basses on s'han aconseguit
erradicar els peixos exòtics:

10

Nº basses on s'han detectat
peixos exòtics mesos o anys
després del buidatge:

3

Nº basses en custòdia pendents
de buidar:

3

PROJECTE
ESCANYAGATS

Millora de basses mitjançant

Extracció de peixos i altra fauna exòtica

Nº basses que s'han buidat per retirar
peixos exòtics:

11

Nº basses on s'han aconseguit
erradicar els peixos exòtics:

10

Espècie més recurrent de peix exòtic:

Carpí (*Carassius auratus*) 10/11 basses

Conveni amb l'ajuntament de Girona

Associació la Sorollona

Mapa dels 18 punts d'aigua en custòdia

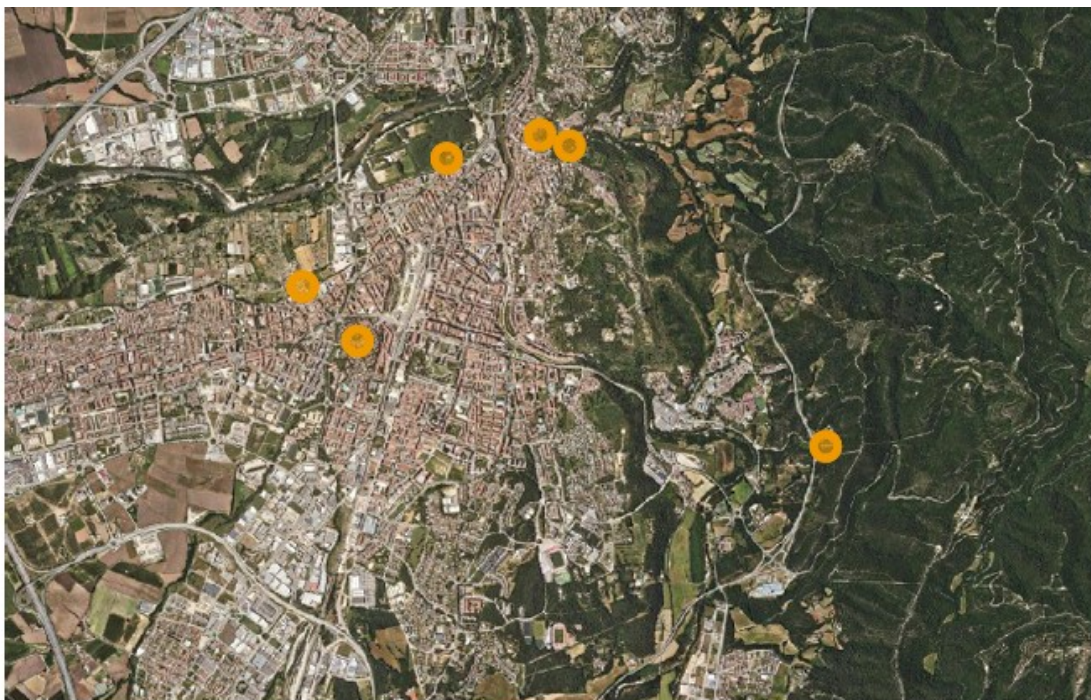
**PROJECTE
ESCANYAGATS**

Conveni amb l'ajuntament de Girona

Associació la Sorellona

Mapa de basses amb nucli d'espínós

0 500 1000 1500m

PROJECTE
ESCANYAGATS

Creació de nuclis *ex situ* d'espínós

PROJECTE
ESCANYAGATS

Gestió de les basses amb la brigada

PROJECTE
ESCANYAGATS

Naturalització de basses

Reproducció de l'espínós als nuclis de Girona

Memòria anual (feedback)

**PUNTS D'AIGUA DE PROPIETAT MUNICIPAL AMB
CONVENI: ACTUACIONS I RECOMANACIONS DE GESTIÓ**

Memòria anual

Any 2021

Ajuntament de Girona

 Associació la Sorellona

Conclusions

Associació la Sorollona

▶ Estratègies de conservació de l'espínós:

- ▶ S'ha aconseguit ampliar lleugerament l'àrea de distribució de l'espècie.
- ▶ Els acords de custòdia de punts d'aigua han esdevingut una eina eficaç per crear nuclis *ex situ*.
- ▶ S'ha fet molta sensibilització envers les problemàtiques que afecten l'espínós i altra fauna aquàtica.
- ▶ S'ha implicat a la societat en la conservació d'una espècie amenaçada
- ▶ Els seguiments d'espínós, indicadors biològics i fisicoquímics donaran resultats a mitjà - llarg termini

▶ Actuacions de millora d'hàbitats:

- ▶ Han permès portar a terme estratègies de conservació de l'espínós.
- ▶ Han afavorit també a altres grups de fauna (amfibis, invertebrats aquàtics, ...)
- ▶ Queda molta feina a fer (divulgació dels valors naturals, restauració de trams fluvials, ...)

▶ Conveni amb l'Ajuntament de Girona

- ▶ Ha permès crear nuclis *ex situ* a basses emblemàtiques de la ciutat, la qual cosa tindrà una repercussió major en el futur.
- ▶ Ha permès naturalitzar basses i començar a canviar el tipus de gestió, en col·laboració amb les brigades.
- ▶ Cal treballar més l'aspecte divulgatiu a la ciutat (plafons informatius, educació ambiental, ...).

PROJECTE
ESCANYAGATS

Agraïments

Associació la Sorellona

Ajuntaments i consorcis: Enric Bisbe, Oriol Granyer, Ricard Jorquera, Marc Rosdevall, Christian Geiss, Anna Puigdemont, Teia Puigvert, Quim Vives, David Miret, Rut Palomeque, Sergi Travessa i Maite Garrigós.

Propietaris de basses en custòdia: Josep Barnés, Dolors Pérez, Jordi Niell, Oriol Dalmau, Joaquina Masferrer, Annelice Bokx, Manuel Marín, Ramón Mascort, Josep Maria Thió, Melcior Soler, Judith Dalmau, Mª Lluïsa Molinas, Irene Garí, Carles Martín, Carles Brucet i Mike Duff.

Col·laboradors: Núria Canals, Guillem Sagner, Inés Piazuelo, Maria Rosales, Adrià Compte, Marc Blasco i Pau Estanyol.

**PROJECTE
ESCANYAGATS**

**10es JORNADES DE
MEDI NATURAL A GIRONA**

21 i 22 de maig de 2022

Aula Magna de la Facultat de Ciències de la UdG

PROJECTE ESCANYAGATS

Associació la Sorollona

Moltes gràcies!

